

וקראת לשבת עיונג

אלון תרני בפאכע באגדע וביסולע פלאנץ

גליון מס' 549
פרשת שלח לך
כ"א בסיון התש"פ

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: shlomi1122@gmail.com

לע"נ שרה בת מונבאר אורה ע"ה | לע"נ יוסף בן מרסל ז"ל | לע"נ המדוכא ביסורים ר' שמעון חי בן רחל רשל ע"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן
מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

רבינו קונה ספרים במוחו

שח מוכר ספרים בחנות ותיקה לספרי קודש בירושלים: "לפני שנים רבות בא אלי נער צעיר, וביקש ממני ספר יקר ערך שלא היה מצוי כל כך בחנויות הספרים.

כששמע את מחירו הגבוה של הספר, וראה שאין בכוחו לשלם מחיר זה, ביקש ממני להשאיל לו את הספר ליומיים, הסכמתי לכך.

לאחר יומיים השיב לי את הספר, ומואז היה עושה כן לעיתים קרובות, היה משאיל ממני ספרים, ומחזיר אותם כעבור יומיים.

פעם אחת כשהחזיר לי את אחד הספרים שאלתי: "מה אתה כבר יכול לעשות בספר במשך יומיים?"

השיב לי אותו הנער: "כיוון שאיני יכול לקנותו, והספר נחוץ לי מאוד, ישבתי במשך יומיים אלו ולמדתי את כל הספר בעל פה מתחילתו ועד סופו, עכשיו שהספר מונח בראשי, שוב איני זקוק לספר". סיים אותו מוכר ספרים את סיפורו: "אותו נער לא היה אחר אלא העילוי של ישיבת "פורת יוסף" באותם הימים, אשר לימים נעשה לאחד מגדולי הדור, הלא הוא מרן הגאון רבינו זצ"ל..."

ואכן אהבתו הגדולה לספרים חצתה כל מקום וכל זמן. תמיד חיזר רבינו אחר ספרי קודש ולמד את כולם. תייק את הכתוב בזיכרונו הפנומנלי, והיה בור סיד שאינו מאבד טיפה.

הרה"ח רבי זליג שטיצברג מחסידי גור, שהיה שקדן בתורה ולפרנסתו החזיק ברשותו חנות קטנה של ספרים עתיקים במאה שערים, סיפר על חיבתו הגדולה של מרן לספרים.

ר' זליג תיאר כיצד מרן היה מגיע לחנותו, עוד בהיותו נער צעיר, ויושב ומעיין בספרים. בתחילה נזף בו, מדוע הוא מתיישב במקום, והציע לו שיקנה את הספר או שילך מהחנות, אך כשהנער אמר לו שאין ברשותו די מעות לקנייה, והוא מבקש את רשותו רק לעיין בספר, והמוכר בחן אותו ורואה שהוא שולט בספרים שמעיין בהם איפשר לו לשבת בחנות ולעיין בספרים.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

כף זכות או כף חובה

נצטוונו לזכור את מעשה מרים, שדיברה במשה ונענשה. וזו מצות עשה מן התורה (לפי הרמב"ם) כדי להימנע מדיבור לשון הרע.

אבל כשנעיין בדבר נמצא, שיש כאן חטא נוסף, והוא שגרם לדיבור ולעונש: שלא זנה את משה רבינו לכף זכות, והכריעה את מעשיו לכף חובה! וזו מצות עשה מן התורה, לדון את הזולת לכף זכות!

והסיפור הבא ימחיש את הענין בצורה ברורה: מעשה שהיה. למשפחה עניה, ברוכת ילדים מקסימים, נולד ילד פגוע, רחמנא ליצלק.

שכנה, תלמידת סמינר, נחלצה לעזרה. ועזרתה היתה כה נחוצה: לאמבט, להחליף, להלביש, להאכיל, לטייל. כל שעה פנויה באה, היתה כמלאך מושיע.

יום אחד, אירגנה המורה בסמינר פעילות חסד: כל תלמידה תאמץ מעשה חסד מתוך מבחר שהמורה הציעה. התלמידות התלהבו, שקלו ודנו, בחרו ופעלו. מלבד אחת, שהודיעה למורה שאין לה פנאי. היא עסוקה.

לא סיפרה שכבר אימצה, שפעילות החסד שלה ממלאת כל שעה פנויה. לימדו אותה שאין להשתבח במעשה טוב, שאין לפרסמו.

הגיעה העת לבחור במדריכות לפעילות חברתית. מובן ששמה של אותה תלמידה עלה. מצטיינת היתה הן בלימודיה, הן במידותיה, הן באישיותה. אבל אותה מורה עמדה כצור חלמיש:

היא – לא! מדוע, למה לא? היא לא רוצה לפרט, זה לשון הרע. אבל מבקשת היא שישמעו לקולה, התלמידה הזו אינה ראויה להיות מדריכה, סמל ודוגמה. ובאמת, כוונתה היתה לטובה, אך ורק לטובה: מי שלא מוצאת פנאי למעשה חסד, יש להוקיעה! הואיל ולא נימקה את התנגדותה, גברה יד המצדדות והנערה נבחרה. זוקא היא התלבטה. באמת לא היה לה פנאי.

יד ההשגחה היתה כאן, ובאותו פרק זמן נשלח הילד למוסד שיטפל בו. היא קיבלה את ההדרכה. ההדרכה, כידוע, דורשת השקעה ומסירות, והיא לא חסכה בשתייה. שמה נודע לתהילה, ובכל פעם שנתקלה באותה מורה, היתה המורה מפטירה לעברה: "להדרכה, יש לך פנאי?!" לחסד לא, ולהדרכה כן? משום שהיא מעניקה הילה של כבוד ושם טוב? ובאמת המורה עשתה זאת בכנות.

כאב לה שתלמידתה לשעבר סירבה למעשה חסד, הפנתה עורף ליסוד מידות היהודי: רחמן, וגומל חסד. ליסוד התורה, שתחילתה וסופה גמילות חסד. למידתו של אברהם אבינו, אב האומה!

המורה פצעה לב תלמידתה לשם שמים, ורמסה את המצוה, מצות עשה מן התורה לדון לכף זכות. יתכן והתלמידה היתה צריכה ללבן את הנושא, להעמיד את המורה על טעותה. זה היה הצעד הבריא ביותר, והמבריא ביותר. הוא לא נעשה. הנערה הבליגה, לא ענתה דבר. למזלה, לא שאלו את המורה אודותיה לפני שהתארסה. שמה הלך לפניה, והיא בנתה בית של תורה לתפארת.

כיום היא מורה מצליחה. מחנכת ונערצת, משכמה ומעלה.

ויום אחד, פגשה באותה מורה. כששמעה שתלמידתה לשעבר מורה בישראל, לא הסתירה הזדעזעותה ואף הביעה בנחרצות: "אילו הייתי יודעת, הייתי מטרפדת את המינוי", הצהירה. "נערה שאין לה פנאי למעשה חסד, אינה ראויה להיות מחנכת!" וזה נכון, עקרונית...

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"ועשו להם ציצית"

סיפר רבה של רמת אלחנן, הגר"י זילברשטיין שליט"א: שמעתי על מנתח עיניים אחד שחזר אל שורשיו בשל מעשה שארע לו עם אחד ממנותחיו. החולה הוא, שהיה יהודי ירא שמים, לא ראה מאומה מזה זמן רב, ולפני הניתוח שאלו הרופא: "מה הדבר הראשון שתמצא לראות מיד לאחר הניתוח, לכשיסירו מעל עיניך את התחבושות."

והחולה השיב: "את הציצית שלי... כי כך כתוב בתורה 'וראיתם אותו – וזכרתם את כל מצוות ה' – ועשיתם אותם'. החולה גם הסביר את עצמו ואמר שכיון שהקב"ה יעשה לו טובה גדולה בהחזירו את מאור עיניו, הוא לא רוצה להישאר כפוי טובה, ולכן יתחזק בקיום המצוות על ידי ראיית הציצית!

הרופא כל כך התפעל מאהבת המצוות של החולה, עד שהחליט להתקרב גם הוא אל הקב"ה ולקיים מצוותיו באהבה.

ועכשיו נתבונן רגע: האם משום שהקב"ה עשה אתנו חסד עוד יותר גדול, והוא אינו מביא אותנו לידי ניתוח בעיניים, האם אין אנו מחויבים לו הכרת הטוב על כל החסדים שהוא עושה עמנו? וכי צריכים אנו להגיע למצב של החולה, כדי להכיר בחסדיו המופלגים של הבורא?

אחד מילדי רמת אלחנן ניגש אלי ושאלני, איך מותר לומר תודה רבה לאדם העושה לנו טובה, הרי בתפילת נשמת אני אומרים "לך לבדך אנו מודים"?

והשבתי, שחז"ל אומרים (בבא קמא צב ע"ב) "חמרא למריה – טיבואת לשקיה", כלומר, יש להודות למלך על היין הטוב שנתן לנו, וגם למוזג מגיע תודה.

ואם כן, "לך לבדך אנחנו מודים"! – כי אתה הוא המלך, ובידך להעניק לנו את כל מחסורנו, אבל גם לבשר ודם שהוא השליח, כדוגמת מי שמוזג לנו את היין, יש להודות על השליחות הטובה שביצע.

מרח"ג הגר"ח קניבסקי שליט"א סיפר מעשה מופלא, על אברך תלמיד חכם שלמד בכולל חזון איש לפני שנים רבות, ורצה בכל מאודו לשמור על סדרי הכולל, בבוקר ואחר הצהריים. את עיקר מאמציו בעניין זה השקיע בסדר שני של אחר הצהריים, המתחיל בשעה ארבע בדיוק.

כיון שמחירו של שעון מעורר בימים ההם, היה יקר מאד, ואמצעי המחיה הדלים שעמדו לרשות האברך לא אפשרו לו לרכוש שעון כזה, עמד מידוענו והתפלל לה' שייטיע בידו להתעורר כל יום בשעה שלוש ארבעים וחמש אחר הצהריים. כיון שידוע אני, אמר הגר"ח קניבסקי, שאברך זה רצה באמת לקום בזמן, ולא לאחר לסדרי הכולל, ברור שגם תפילתו היתה מכל הלב. הוא התפלל, והשם יתברך האזין.

הגר"ח סיפר שמידי יום ביומו היה מגיע בשעה שלוש ארבעים וחמש זבוב גדול וטורדני, ו...מעיר אותו משנתו העמוקה. הזבוב לא 'איחר' אפילו יום אחד, והיה בכך כמובן דבר שלא כדרך הטבע. בצורה זו התאפשר לאברך להגיע בזמן לכולל.

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"שלה לך אנשים וגו'" (י"ג, י"ג).

ברש"י נכתב שהרשעים הללו ראו מה שארע למרים שדיברה במשה ונצטרעה, ולא לקחו מוסר. מי מאיתנו לא זוכר את האסון הנורא שקרה בירושלים באולמי ורסאי, שהרצפה קרסה ומתו המון בני אדם (לא תקום פעמיים צרה)? ולילה קודם הייתה חתונה של 800 איש, והיו ריקודים עם מחיצה גמורה – ולא קרה שום דבר.

עלינו לדעת שהקב"ה אוהב מאוד מאוד את בניו, עד שהרבי מקוצק היה אומר שהלוואי ונאהב את הצדיק הגדול ביותר כמו שהקב"ה אוהב את הרשע הגדול ביותר. ולכן הקב"ה רצה לרמוז לנו רמז עבה מאוד, מהיכן באות הצרות הקשות ביותר, עד כדי מיתה. ומתי? ביום החתונה ובוים שמחת הלב. אלה שהלכו לעולמם באסון הטרגי, עליהם החומרא פחות חזקה כי הם לא ראו לפנייהם אסון כזה, ולכן לא לקחו מוסר. אבל התביעה הקשה היא עלינו שראינו, ובוודאי ניקח מוסר ולא נלך למקומות מעין אלו.

ומעשה באיש חרדי שהיה עובד עם בנק מסוים, והיה מאוד מקובל על כל הפקידים והמנהלים.

פעם אחת הוא מגיע לבנק ורואה שאחת הפקידות לבושה באורח מאוד לא צנוע. אמר בלבו 'אם זכיתי שה' נתן לי חן בעיני יושבי המקום הזה, אשתדל לנצל אותו'.

כשהגיע התור שלו אמר לפקידה הנ"ל בדרכי נועם 'תשמעי, זה מאוד חשוב ללבוש בגדים צנועים, ובפרט שאת משרתת ציבור גדול מאוד של אנשים, ביניהם גם המון דתיים. הצניעות יכולה לעזור לך מאוד, ואפילו להציל אותך'.

אבל הפקידה, שלא ידעה שהדברים עומדים ברומז של עולם, חשבה שזה רק מנהג של דתיים ללבוש צנוע, ואמרה לו 'תעשה לי טובה, לא מתאים לך הלבוש שלי – תעבור לפקיד אחר'. וכך הוא עשה מחוסר ברירה. אחר כמה ימים אותה פקידה הלכה לאיזו חתונה, ובאמצע הריקודים הרגישה חם מאוד ורצתה להוריד את המעיל, אבל פתאום נזכרה בדבריו של האיש החרדי שאמר לה 'תהיי צנועה', והחליטה שהיא לא מורידה את המעיל כי היא רוצה להיות צנועה.

אלא שאיך מסתדרים עם החום הנורא? מיד צץ רעיון במוחה לצאת החוצה מהאולם, שם יש אוויר טוב. והנה רק יצאה מהאולם, ואת המקום החריד רעש נוראי, שזה היה בעצם האסון באולמי ורסאי. והבינה שבזכות הצניעות היא ניצלה ממוות בטוח.

לאחר כמה זמן מצאה את האיש החרדי ואמרה לו שהוא צדיק, והצניעות באמת הצילה אותה ממוות. וכמדומני שהיום היא כבר מכסה את ראשה, ועשתה תשובה שלימה.

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

יעוץ חינוכי (א)

אנו עדים היום לפריחה בכל תחומי הייעוץ. כולם

מייעצים וכולם מתייעצים, כולם מטפלים וכולם מטופלים. נראה כאילו כל אחד חייב להיות לפחות תחת אחת הקטגוריות, או לחבוש את שני הכובעים במקביל, בו זמנית: לפני הצהריים ליעוץ ואחרי הצהריים להתיעץ.

תופעה זו יצרה שתי קבוצות – אלו שאינם מאמינים בכלום, ומבחינתם כל היועצים למיניהם הם אנשים שטוב היה אם היו מטפלים קצת בעצמם, ולעומתם אלו שלא גומרים להתיעץ, ומרוב יועצים, עצות, הנחיות ואבחונים, הם כבר מבולבלים לגמרי, וצריכים יועץ מיוחד שיעשה קצת סדר בבלגן...

ננסה בסייעתא דשמיא לעשות סדר בדברים. מתי ואיך מתייעצים? מי ראוי לתואר "יועץ"? האם זה עניין של תעודות, או אולי מספיק ניסיון בשטח? ובכלל, אולי גם חבר קרוב עשוי לשמש כיועץ?!

נתחיל בתזכורת חשובה: קודם כל עלינו לחזק את הדימוי העצמי האישי שבנו. אם בורא העולם בחר בנו להיות הורים לילדינו, זה מוכיח שאנחנו מסוגלים לחנך אותם! זה אומר שקיבלנו את הכלים להבין אותם, לדעת מה טוב להם ומה רע להם. אסור לנו לאבד את הביטחון העצמי בתפקידנו... נזכיר כאן ווארט שכבר הבאנו בעבר: "כבד את אביך ואת אמך" – עלינו לכבד את האב שבנו ואת האם שבנו, לא לזלזל ביכולות אלו...

נכון, יש מקרים מיוחדים המצריכים ייעוץ והכוונה (עליהם נדון בעזרת ה' בהמשך), אבל בבסיס, בנורמה, עלינו להרגיש בטוחים ולסמוך על האינסטינקטים ההוריים הטבעיים שבנו.

היום, למרבה הצער, אנו חיים בדור שבו מדברים הרבה על בעיות חינוכיות ונחשפים לסיפורים טראגיים. כל הדְּבָרָת הזאת הכניסה הורים רבים לפאניקה וחרדות, עד שצל הרים נראה כהרים. לכן חשוב כי בהתמודדויות היומיומיות – נחשוב בהיגיון וברוגע, נתפלל, נסמוך על האמון שבורא העולם נתן בנו בעצם העובדה שילד או ילדה אלו הופקדו בידינו, ונחנך אותם על פי נטיית הלב. המשך בגליון הבא